

de Haandværkerafdelinger, som findes paa en hel Del af vore Højskoler. Jeg ved ikke, hvor stor Betydning man vil tillægge Ordet „væsentlig“, men jeg ved, at Folk, der er knyttede til disse Afdelinger som Lærere, betydelige Mænd endog, har været ret betænkelige ved denne Bestemmelse. Hvis Bestemmelsen ikke skal omfatte disse Haandværkerafdelinger, vilde jeg sætte Pris paa en Udtalelse af Ministeren i den Retning, for det vilde være uheldigt, om man skulde sige Nej til saadanne Ansøgere; det er navnlig unge Tømrere og Murere, der er oplærte paa Landet, og som ikke har haft Adgang til at søge de tekniske Skoler i Byerne, der søger disse Højskoler Haandværkerafdelinger for at faa den teoretiske Uddannelse, som de ikke før har kunnet skaffe sig. Jeg haaber, som sagt, det ikke er Meningen, at de skal udelukkes.

Der er en lignende Bestemmelse i § 2, gaaende ud paa, at Tilskuddet til Højskolerne bestaar af et fast Bidrag og et Bidrag, som beregnes i Forhold til Lærrelønningerne m. m.; kun de Lønninger, der er ydede i Penge, medregnes, hvorhos der efter Skøn vil kunne tages Hensyn til Lønde af anden Art, f. Eks. frit Ophold paa Skolen. Men saa føjes der til: „For Lærere og Lærerinder, der undervise ved de til enkelte Skoler knyttede særlige Fagafdelinger, medregnes kun den Del af deres Lønning, som svarer til deres Arbejde ved Hovedafdelingen.“ Det forekommer mig ganske utvivlsomt, at Lønnen til den Lærer, der er knyttet til en saadan Fagafdeling, bør regnes Skolen til gode ved Fastsættelsen af Statstilskuddet. Jeg tror, det vil være uheldigt at bibeholde denne Bestemmelse.

Endelig skal jeg kun sige nogle Ord om den nye Regel i § 1 om, at Godkendelse af en Højskole knyttes til en bestemt Person som Forstander. Jeg kan godt forstaa, at det er saa sin Sag at knytte Godkendelsen til noget andet, Bygningerne. Man kunde godt sige, som det staa i Anmærkningerne, at det aldeles ikke er Bygningerne, men den Udvikling, som har fundet Sted i Bygningerne, det kommer an paa; men Bestemmelsen kan føre til Tilstande, som dog vist ingen har ønsket. Højskolen har udviklet sig af betydelige Personligheders Virksomhed, Personligheder, som har sat Højskolebevægelsen i Gang og baaret den indtil vore Dage. Naar man er kommet ind paa at give store Tilskud til selve Skolerne og indirekte Tilskud gennem Understøttelser til Eleverne, har

man ganske vist gjort det muligt for Mænd, som var mindre betydelige og maaske slet ikke burde være paa en saadan Plads, at sætte en Højskole i Gang eller rettere overtage en Højskole, som var i Gang, og holde den vedlige i nogle Aar. Men jeg vilde finde det ret uheldigt, om man fra Rigsdagens eller Kultusministeriets Side skulde holde en bestemt Aandsretning eller bestemt folkelig Retning i vort Land ude fra Højskolerne derved, at man ikke vilde give vedkommende Skoler Anerkendelse. Jeg vilde ikke tro det muligt, at saadant kunde ske — det er utænkeligt i Øjeblikket —, men man skal aldrig indestaa for, hvad der kan komme. Jeg vil derfor nødig se bibeholdt den foreslaaede Bestemmelse om, at Højskoleforstanderens Personlighed skal være betydende med Hensyn til Godkendelsen af Højskolen. Jeg tror, at Udviklingen her i Landet, særlig Højskoleudviklingen, er saa sund, at den nok kan skyde de daarlige Folk bort, som kommer ind paa dens Omraade. Vi har sikkert nok haft Forstandere, som ikke burde været Forstandere, men deres Skoler er ogsaa gaaede tilbage. Jeg tør ikke pege paa nogen nu bestaaende Skole, hvis Forstander er saaledes, at man maa sige, han burde være udenfor, men selv om der skulde være en, vilde jeg langt hellere se den faa sit Statstilskud, end at Baand af den Art, jeg antydede, skulde komme ind i Lovforslaget om Højskolerne. De maa fortsætte deres frie Udvikling, som de har haft hidtil, med saa faa Baand, ogsaa aandelige Baand, som muligt.

I det hele vil jeg hilse Forslaget Velkommen. Skulde jeg udtale noget Ønske, var det om at forhøje de 300,000 Kr. med et lille Beløb, f. Eks. 50,000 Kr., selv om dette Beløb skulde tages fra de 135,000 Kr., som man har ment skulde anvendes til Understøttelser til selve Skolerne.

Stensballe: Det er jo en kendt Sag, at Højskolerne aandelige Fader er gamle Grundtvig, Nicolai Frederik Severin Grundtvig. Men det er ogsaa en kendt Sag, at Højskolerne ikke just er blevet gennemførte i den Stil, som han havde tænkt sig, denne Mand, om hvem „Fædrelandet“ skrev kort efter hans Bortgang, at han i de allerfleste menneskelige og folkelige Spørgsmaal havde været langt forud for sin Tid, at han gennem Døgnets taagede Synskreds havde opdaget den gryende Sol og de blinkende Stjerner, at han havde troet paa sine Opdagelser og baaret den Haan og Spot derfor, som var alle profetiske